

Jakten på vädden

Barnspår i Friluftsmuseet Gamla Linköping!

Förr i tiden var det vanligt att man trodde på olika väsen, till exempel troll, vättar och tomtar. Olika väsen kunde vara snälla eller elaka, hjälpa till eller ställa till bus.

Vättar är som små pysslingar och lever under oss, till exempel under jorden eller i under husets golvplankor. Vättarna kan vara snälla och hjälpsamma mot människor som de tycker om.

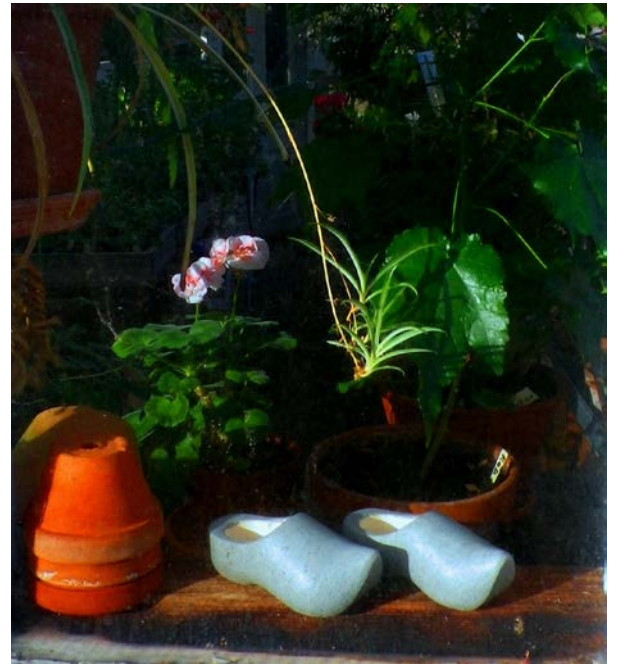
Det är viktigt att inte inte stöka till i deras hem under golvet. Därför måste man också ropa och varna vättarna innan man till exempel kastar ut varmt vatten på golvet: **"Se upp där nere!"**

Den som är god vän med vättarna kan få se ett vättebröllop.

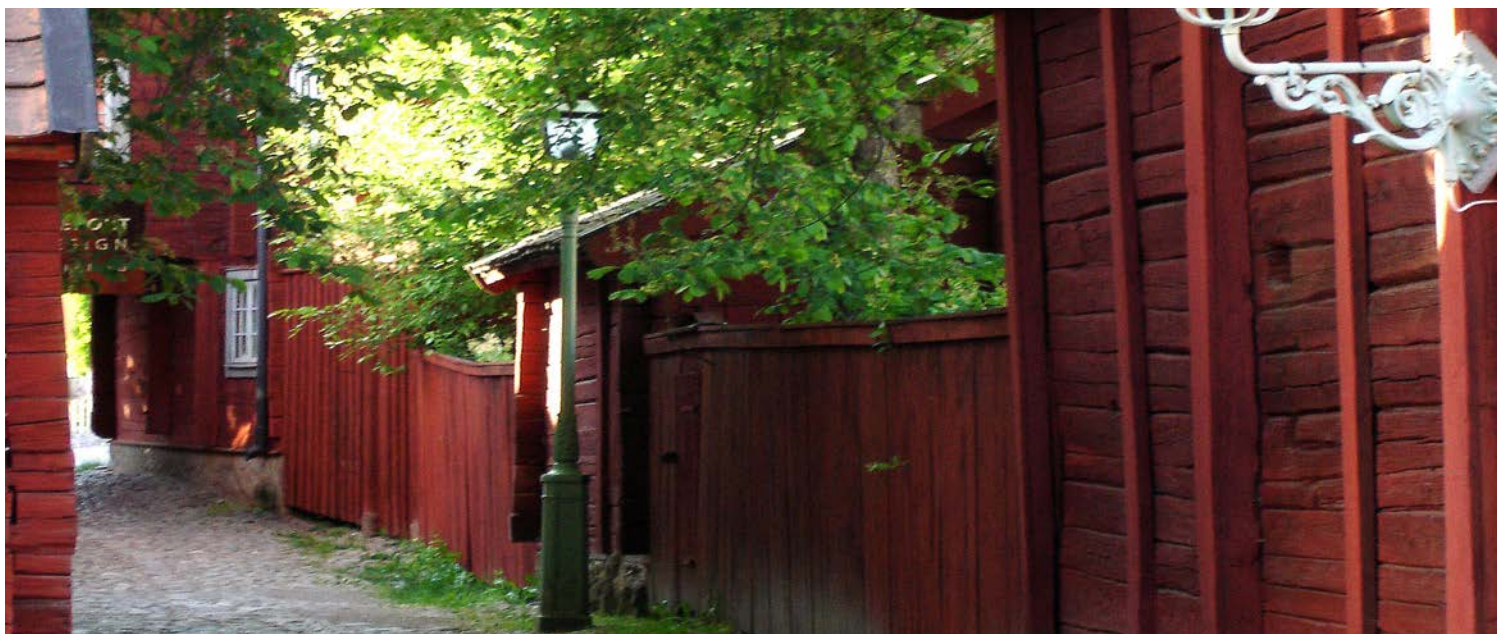
Under **Bryggaregårdens** golv finns det vättar och familjen Rydberg känner dem väl. Nu vankas det vättebröllop, men det finns ett problem: en av vättarna som ska gifta sig är borta!

Någon måste leta efter vädden, om du tar reda på vad vädden heter och ropar dess namn så kanske han eller hon hör din röst och kan hitta hem från sitt gömställe. Då har du räddat bröllopet!

Inuti häftet finns en karta. Följ de blåa prickarna till de markerade platserna. På varje markerad plats finns någon sorts ledtråd i jakten. När du har hittat alla platser och ledtrådar så vet du vad vädden heter. Titta på **baksidan av häftet** för att få reda på hur du ska använda ledtrådarna.

Lycka till!

2. Lusthuset

Förr i tiden var det inte alltid fint att vara solbränd. För att undvika att bli solbränd och hålla sig sval men ändå njuta av trädgården kunde man sitta i ett lusthus. Gå upp för trappan och titta in! Hur många stolar ser du? Svaret ger dig den första bokstaven! Om du inte vill eller kan ta dig upp för trappan kan du räkna hur många takfönster som finns på det rosa huset mitt emot istället.

9. Kryddbodtorget

På torget kunde man köpa saker i handelsboden, springa ärenden på banken, gå på marknad eller bara flanera (alltså visa upp sig). De som var lite finare hade gott om tid att visa upp sig på stan. Det kunde kanske vara för att man köpt något nytt plagg, vilket man inte gjorde så ofta eftersom köpta kläder var dyra. Då gällde det att visa upp det nya och fina! Hur tror du man hälsade på varandra förr? Tycker du att folk visar upp sig idag?

Utanför handelsboden, eller affären, sitter det skyltar på väggen som visar vad det finns för saker att köpa där. Titta noga på skylten för kakao. Hur många ögon ser du på framsidan av kakaoförpackningen som flickan håller i? Svaret ger dig den femte bokstaven.

Räkna även fönstren på Handelsbodens vägg (inte dörrarna), hur många är de? Svaret ger dig den sjätte bokstaven.

Vem tror du neg och vem tror du bockade? Vem sa goddag och vem lyfte på hatten?

3. Von Lingens gård

Här sägs det att baronen Herman von Lingen spökar, spring förbi!

4. Kägelbanan

Lekar och spel fanns det även för hundra år sedan, för vuxna och barn. Detta är kätgelbanan, där man kan spela kätgel. Det var en sport för vuxna, som påminner om dagens bowling. Barn lekte ofta med leksaker som de tillverkade själva, eftersom köpta leksaker var dyra.

Titta in i lusthuset med färgglada fönster, finns där något spår efter vädden?

Pojken leker med ett av banden som tidigare hållit ihop en tunna. Det gällde att hålla bandet rullande så länge som möjligt. Det kallas att rulla tunnband.

5. Folkskolan

Under 1800-talet fick allt fler barn gå i skolan och lära sig läsa. Ta den hemliga vägen från skolan så inte fröken ser dig, då måste du sitta i skolbänken och hinna inte slutföra uppdraget!

Börja här!

START!

Det här är Bryggaregården, här bor familjen Rydberg. Under golvplankorna bor vättarna. Titta in och se hur det ser ut!

1. Växthuset

Titta in och se om du hittar något spår efter vädden! (Här behöver du inte räkna något)

11. Sollidens dass

Öppna dörren till det lilla röda huset. Detta är husets avträde, eller toalett. Inne i huset fanns inget avlopp eller rinnande vatten, därför fick man gå ut på dasset ute på gården om man var kissnödig. Om man behövde kissa på natten fick man kissa i en potta som man hade under sängen, då slapp man gå ut i kylan och mörkret. Vuxna också!

Här är inte heller allting vad det verkar vara. Titta noga efter en siffra som ger dig den sista bokstaven! Tips: Leta bakom dasset!

12. Bryggaregården

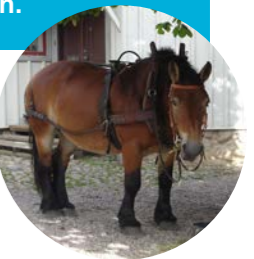
Var tror du vädden har gömt sig? Ropa vättens namn!

Bli inte besviken om du inte ser vädden, det är det inte alla som gör.

Bra jobbat! Nu har du räddat bröllopet! Familjen Rydberg och alla vättar är så tacksamma!

10. Hållgården

På hållgården kunde folk som åkte in från landet parkera sin vagn medan de sprang ärenden i staden. Titta in i det lilla röda skjulet vid planket, bredvid klädstreet. Vad ser du? Allting är inte vad det verkar vara här, kanske du hittar en siffra någonstans som ger dig den näst sista bokstaven.

8. Pilens backe

Titta på huset som du nyss kom ut från. Varför tror du det kallas för treportshuset? Tips: Hur många portar har huset ut mot gatan? Svaret ger dig den fjärde bokstaven.

Borgmästarstenar

I mitten av backen ligger det en rad med stenar som är lite större än de vanliga kullerstenarna. De var till för att gå på så att man skulle slippa bli smutsig om fötterna, förr i tiden var det nämligen inte särskilt rent i innerstaden. Mötte man någon som var finare än en själv, kanske till och med borgmästaren, så var man tvungen att hoppa ner från stenarna och låta honom eller henne gå före.

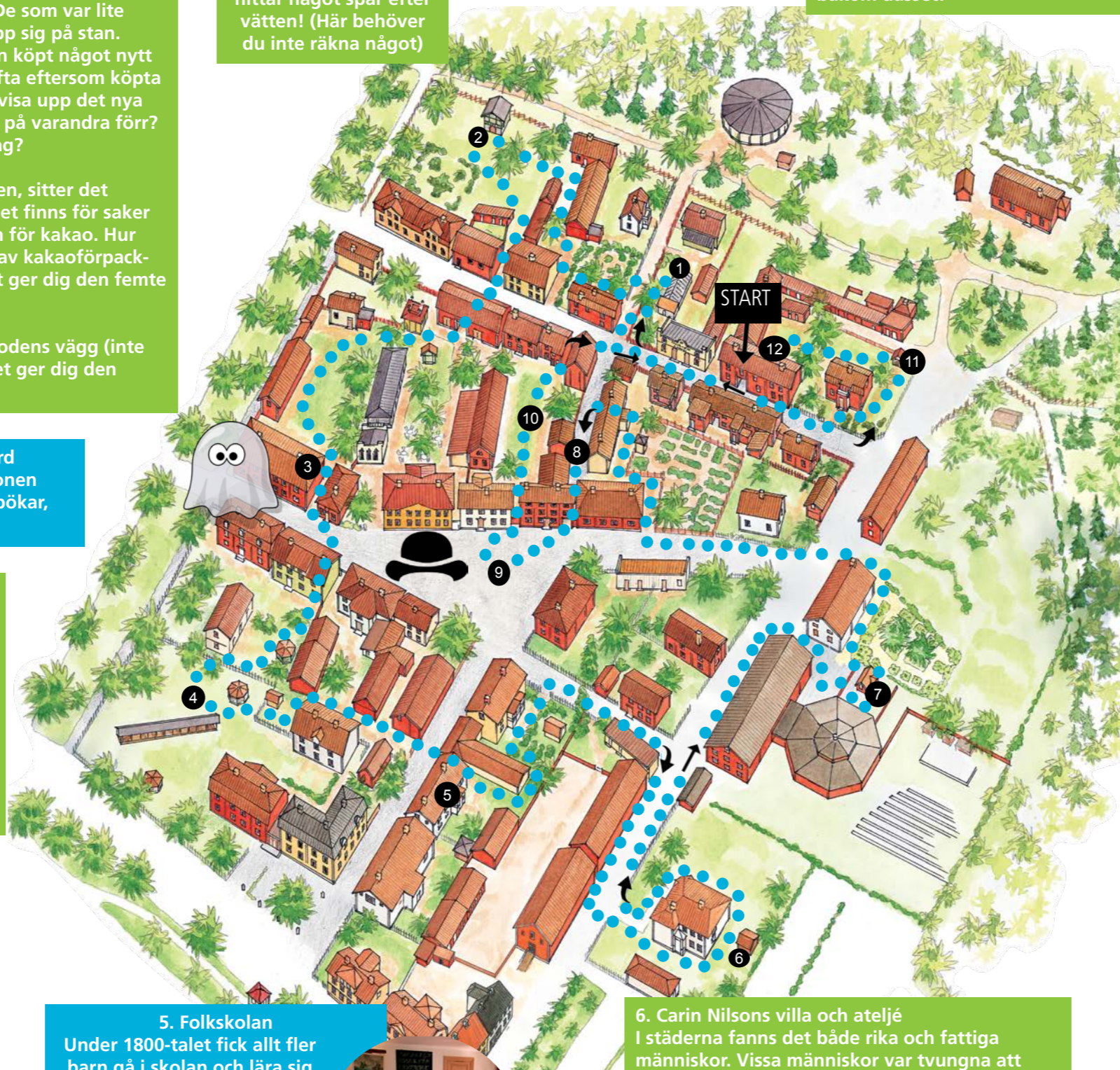
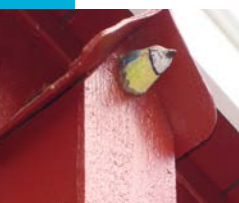
Testa om du kan balansera uppför backen på stenarna!

7. Kolonistugan Rosenhyddan

En kolonilott är en liten trädgård, ibland med stuga, fast i stan. Runt om finns andra kolonilotter. Då kan man odla saker även om man inte har en egen trädgård. Den här kolonilotten användes som sommarstuga av en familj. De var två barn och två vuxna. Skulle du kunna bo med hela din familj i den här stugan?

Titta in genom fönstret på baksidan. Hur många bilder hänger där på väggen? Här får du den tredje bokstaven.

Mamman i familjen ville gärna ha en fågelholk, en blåmes flyttade in där och bor fortfarande kvar.

Så här gör du

På varje utmärkt plats får du reda på en siffra genom att genomföra det som står på kartan, till exempel: Räkna alla fågelholkarna. Den siffran du får motsvarar en bokstav. Vilken siffra som motsvarar vilken bokstav ser du här nedanför.

Totalt ska du hitta åtta stycken bokstäver. Tänk på att vättar kanske inte har samma sorts namn som människor!

10 = A 2 = R 12 = B 5 = Ä 7 = F 1 = U 3 = T

14 = K 9 = T 11 = O 15 = G 8 = L 4 = G 13 = N

6 = I

Om det är svårt att komma ihåg bokstäverna kan du skriva ner dem.

Här kan du rita en egen bild av en vätte!

